

Cauza C-677/23

**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98
alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție**

Data depunerii:

14 noiembrie 2023

Instanța de trimitere:

Krajský súd v Prešove (Slovacia)

Data deciziei de trimitere:

12 octombrie 2023

Reclamanți:

A.B.

F.B.

Pârâtă:

Slovenská sporiteľňa, a.s.

Obiectul procedurii principale

Recurs împotriva unei hotărâri pronunțate în cadrul unei proceduri prin care se urmărește declararea faptului că dobânzile și comisioanele aferente creditului nu erau datorate, acordarea unei îmbogățiri fără justă cauză și declararea faptului că dispozițiile contractuale erau inadmisibile.

Obiectul și temeiul juridic al procedurii preliminare

Instanța de trimitere solicită interpretarea articolului 10 alineatul (2) litera (c) din Directiva 2008/48, în legătură cu cerința includerii în contractul de credit, în mod clar și concis, a duratei contractului de credit, și ridică problema dacă stabilirea în contractul de credit a duratei acestui contract corespunde unei durate definite ca fiind „în timpul [unei tranzacții comerciale]”, în sensul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2005/29? Instanța de trimitere solicită de asemenea interpretarea articolului 10 alineatul (2) litera (g) din Directiva 2008/48, în legătură cu cerința includerii în contractul de credit, în mod clar și concis, a tuturor ipotezelor utilizate pentru calcularea dobânzii anuale efective

Întrebările preliminare

A.1. Articolul 10 alineatul (2) litera (c) din Directiva 2008/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind contractele de credit pentru consumatori și de abrogare a Directivei 87/102/CEE a Consiliului (JO 2008, L 133, p. 66) (denumită în continuare „Directiva 2008/48”) trebuie interpretat în sensul că menționarea în mod clar și concis a duratei contractului de credit într-o clauză contractuală:

- impune ca durata contractului de credit să fie specificată în mod clar, de exemplu prin indicarea datei încheierii contractului și a sfârșitului duratei acestuia (de la... până la...) sau prin utilizarea unităților de timp calendaristice, cum ar fi, de exemplu, luni sau ani (de exemplu, pentru o perioadă de un an); sau
- este suficient ca aceasta să fie făcută în așa fel încât consumatorul să trebuiască să calculeze durata contractului sau să o determine în alt mod pe baza prevederilor contractului, de exemplu pe baza numărului de rate lunare sau a momentului în care împrumutul este rambursat integral?

A.2. Articolul 10 alineatul (2) litera (c) din Directiva 2008/48 trebuie interpretat în sensul că indicarea într-un contract de credit a duratei acestui contract corespunde unei perioade definite ca fiind „pe durata [încheierii unei tranzacții

comerciale]” în sensul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2005/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 mai 2005 privind practicile comerciale neloiale ale întreprinderilor de pe piața internă față de consumatori și de modificare a Directivei 84/450/CEE a Consiliului, a Directivelor 97/7/CE, 98/27/CE și 2002/65/CE ale Parlamentului European și ale Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 2006/2004 al Parlamentului European și al Consiliului (denumită în continuare „Directiva 2005/29”)?

B Fragmentele „în mod clar și concis” și „toate ipotezele folosite pentru calcularea acestei rate” care figurează la articolul 10 alineatul (2) litera (g) din Directiva 2008/48 trebuie interpretate în sensul că:

- ipoteze folosite pentru calcularea dobânzii anuale efective (DAE) trebuie să fie menționate în mod expres în contract ca fiind ipoteze folosite pentru calcularea DAE, sau că
- consumatorul trebuie să stabilească singur ipoteze folosite pentru calcularea DAE pe baza prevederilor contractuale?

Dispoziții de drept al Uniunii invocate

Directiva 2008/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind contractele de credit pentru consumatori și de abrogare a Directivei 87/102/CEE a Consiliului (JO L 133, p. 66) („Directiva 2008/48”), articolul 5 alineatul (1) litera (g), articolul 6 alineatul (1) litera (f), articolul 10 alineatul (2) literele (c), (d), (f), (g) și (h), articolul 10 alineatul (5) litera (f), articolul 19 alineatul (5), anexa III punctul 3

Directiva 2005/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 mai 2005 privind practicile comerciale neloiale ale întreprinderilor de pe piața internă față de consumatori și de modificare a Directivei 84/450/CEE a Consiliului, a Directivelor 97/7/CE, 98/27/CE și 2002/65/CE ale Parlamentului European și ale Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 2006/2004 al Parlamentului European și al Consiliului („Directiva privind practicile comerciale neloiale”) (JO L 149, p. 22, Ediție specială, 15/vol. 14, p. 260) (denumită în continuare „Directiva 2005/29”), articolul 3 alineatul (1), articolul 7 alineatul (1)

Dispozițiile naționale invocate

Zákon č. 129/2010 Z. z. o spotřebitel'ských úveroch a o iných úveroch a o pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (Legea nr. 129/2010 privind creditele de consum și alte credite și împrumuturi acordate consumatorilor și de modificare a anumitor legi), denumită în continuare „Legea nr. 129/2010”: § 9 alineatul (2), § 11 alineatul (1).

Secțiunea 9 alineatul (2) din Legea nr. 129/2010 prevede că „pe lângă dispozițiile generale enumerate în Občiansky zákonník [Codul civil], contractul de credit de consum trebuie să precizeze următoarele:

[...]

f) durata contractului de credit de consum și data rambursării finale a creditului de consum,

g) valoarea totală și moneda specifică a creditului de consum, precum și condițiile de rambursare a acestuia,

[...]

i) rata dobânzii aferente creditului de consum, condițiile de aplicare a acesteia, indicele sau rata dobânzii de referință asociată ratei dobânzii aferente creditului, precum și perioadele în care se modifică rata dobânzii aferente creditului, condițiile și modalitățile acestei modificări; în cazul în care se aplică rate diferite ale dobânzii aferente creditului, în cazul în care sunt îndeplinite condiții diferite, informațiile de mai sus sunt furnizate cu privire la toate ratele dobânzii aferente creditului aplicabile,

j) dobânda anuală efectivă și suma totală pe care consumatorul este ținut să o plătească, calculate pe baza datelor în vigoare la momentul încheierii contractului de credit de consum; trebuie menționate toate ipotezele folosite pentru calculul dobânzii anuale efective,

k) cuantumul, numărul și calendarul de rambursare a capitalului, a dobânzilor și a altor cheltuieli și, dacă este cazul, ordinea în care rambursările vor fi alocate diferitelor datorii restante cu rate diferite ale dobânzii la creditele de consum în scopul rambursării,

l) [...],

m) o declarație succintă care să cuprindă scadențele și condițiile de rambursare a dobânzilor și a cheltuielilor fixe sau punctuale legate, în cazul în care cheltuielile și dobânzile trebuie rambursate fără deducerea din capital;

n) după caz, cheltuielile de administrare a unuia sau mai multor conturi în care sunt înregistrate operațiunile de plată și retragerile și, în cazul în care deschiderea contului este obligatorie, inclusiv costurile pentru utilizarea unui mijloc de plată, atât pentru operațiunile de plată, cât și pentru trageri din credit, precum și alte costuri care decurg din contractul de credit de consum, precum și condițiile în care aceste costuri pot fi modificate;

[...]

r) valoarea cheltuielilor suportate de consumator pentru actele notariale, dacă acestea sunt cunoscute de către creditor.

[...]"

Potrivit articolului 11 alineatul (1) din această lege, „creditul de consum acordat se consideră că nu este supus dobânzilor sau comisioanelor dacă.

[...]

b) contractul de credit de consum nu conține elementele prevăzute la articolul 9 alineatul 2 literele (a)-(k), (r) și (y);

[...]"

Zákon č. 40/1964 Zb., občiansky zákonník (Legea nr. 40/1964 privind Codul civil), denumită în continuare Codul civil, articolul 122 alineatele (1) și (2).

Potrivit articolului 122 alineatul (1) din Codul civil, „un termen exprimat în zile începe să curgă din ziua următoare evenimentului care determină începutul său. O jumătate de lună este considerată a fi de cincisprezece zile”.

În conformitate cu articolul 122 alineatul (2) din Codul civil, „sfârșitul unui termen exprimat în săptămâni, luni sau ani cade în ziua în care se produce numele sau numărul care corespunde zilei în care are loc evenimentul de la care începe să curgă termenul. În cazul în care nu există o astfel de zi în ultima lună, sfârșitul termenului cade în ultima zi a lunii respective.”

Expunere succintă a faptelor și a desfășurării procesului principal

- 1 Reclamanții din prezenta cauză au încheiat un contract de credit de consum cu banca pârâtă la 29 octombrie 2014 și, în aceeași zi, suma creditului a fost transferată în contul lor bancar. Contractul de credit a fost încheiat pe o perioadă determinată, iar reclamanții s-au angajat să ramburseze creditul în 108 rate lunare de 54,20 EUR fiecare. Ratele lunare trebuiau să fie plătite până la data de 20 a fiecărei luni. Prima rată a fost scadentă la 20 decembrie 2014, iar data finală de rambursare a împrumutului a fost stabilită la 20 noiembrie 2023. Dobânda anuală efectivă (DAE) a fost stabilită la 17,93%, iar suma totală de rambursat a fost de 5858,98 EUR.
- 2 Punctul din contractul de credit de consum intitulat „Ipoteze folosite pentru calcularea DAE” avea următorul cuprins: „Creditul a fost acordat fără întârziere și în întregime; împrumutatul își îndeplinește obligațiile în condițiile și în termenele stabilite în contractul de credit; dobânda este valabilă până la încetarea relației de credit.” Punctul 12 din partea III a contractului prevedea că „Contractul se încheie pe durată determinată până la stingerea integrală a tuturor raporturilor care decurg din acordarea creditului”.

- 3 Reclamanții au contestat contractul de credit într-un proces intentat la Okresný súd Prešov (Tribunalul districtual din Prešov, Slovacia), susținând că acest contract a încălcat drepturile reclamanților în calitate de consumatori, deoarece nu a specificat durata contractului și nu a indicat ipotezele utilizate pentru a calcula RRSO.
- 4 Instanța de prim grad de jurisdicție a respins acțiunea, considerând că este suficient ca durata contractului să poată fi dedusă din dispozițiile contractului de credit, și anume din numărul de rate lunare și din datele de plată a primei și a ultimelor rate.
- 5 Reclamanții au formulat recurs împotriva acestei hotărâri la Krajský súd v Prešove (Curtea Regională din Prešov, Slovacia), care este instanța națională care a formulat prezenta cerere de decizie preliminară (denumită în continuare „instanța de trimitere”).

Principalele argumente ale părților din procedura principală

- 6 Reclamanții susțin că contractul de credit de consum încalcă în mod repetat drepturile reclamanților în calitate de consumatori și se plâng de faptul că acesta nu precizează durata contractului și nu indică ipotezele folosite pentru calcularea DAE. „În cazul în care afirmațiile reclamanților ar fi considerate întemeiate, aceștia ar putea solicita sancțiuni pentru încălcarea drepturilor reclamanților în calitate de consumatori, chiar și sub forma privării băncii de dreptul său la dobândă.
- 7 Reclamanții consideră că secțiunea din contract în care se indică faptul că „contractul se încheie pe o durată determinată până la stingerea integrală a tuturor raporturilor apărute în legătură cu împrumutul” este neclară și înlocuiește indicarea obligatorie a duratei contractului de credit. Poziția reclamanților este că durata contractului ar trebui să fie clar stabilită în contractul de credit, astfel încât consumatorul să nu fie nevoit să stabilească acest aspect deducându-l din alte prevederi ale contractului.

Prezentare succintă a motivării trimiterii preliminare

Cu privire la prima întrebare:

- 8 Instanța de trimitere amintește, în primul rând, că, în cauza C-42/15, Curtea de Justiție a interpretat deja claritatea și precizia elementelor obligatorii ale unui contract de credit de consum, în special în ceea ce privește informațiile referitoare la quantumul, numărul și frecvența rambursărilor creditului. În Hotărârea din 9 noiembrie 2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, punctul 50, Curtea a arătat că nu este necesar ca un contract de credit să conțină o indicație privind anumite termene de plată, „în măsura în care condițiile acestui contract îi

permit consumatorului respectiv să identifice fără dificultate și cu certitudine datele acestor plăți”.

- 9 Instanța de trimitere consideră totuși că durata contractului nu poate fi determinată fără dificultate pe baza altor clauze contractuale, precum cele referitoare la scadențe, sau prin referire la [data] plății integrale a tuturor obligațiilor.
- 10 Instanța de trimitere consideră că termenul de plată a primei și a ultimei rate scadente nu trebuie să corespundă încă duratei reale a contractului. Este vorba, în special, de faptul că obiectul contractului de credit este un serviciu care, spre deosebire de achiziționarea de bunuri, este prestat pe o perioadă determinată, iar consumatorul are dreptul să beneficieze de serviciul de credit pe toată durata prestării serviciului de credit.
- 11 Deși este adevărat că, potrivit instanței de prim grad, durata contractului poate fi determinată și pe baza contractului în temeiul căruia raportul contractual este încheiat pe durată nedeterminată până la soluționarea integrală a tuturor raporturilor născute în temeiul sau cu ocazia creditului, instanța de trimitere consideră că, din moment ce directiva impune ca durata contractului să fie definită în mod clar și concis, este foarte problematic să se stabilească un cadru temporal precis al serviciului de credit, precum și durata și momentul precis al regularizării efective a tuturor obligațiilor. Astfel, în cazul în care contractul de credit este încheiat pe durată determinată, validitatea contractului până la plata integrală a tuturor obligațiilor este nedeterminată.
- 12 În această privință, instanța de trimitere se referă la normele de drept al Uniunii referitoare la noțiunea „durata contractului de credit”. În opinia sa, este evident că Directiva 2008/48 conferă o aplicabilitate sistemică duratei contractului, ceea ce întărește concluzia potrivit căreia nu este suficient ca consumatorii să poată calcula sau prezuma durata contractului. Se poate considera că, în cazul în care consumatorul ar trebui să calculeze (făcând trimitere la scadențe) sau să prezume (făcând referire la rambursarea finală a creditului) durata contractului de credit, aceste calcule sau prezumții referitoare la durata contractului nu par să îndeplinească cerința de claritate și de concizie prevăzută la articolul 10 alineatul (2) din Directiva 2008/48.
- 13 Dreptul slovac prevede, la articolul 122 din Codul civil, un calcul al duratei, în special în luni și în ani, astfel încât, potrivit instanței de trimitere, stabilirea duratei contractului în luni sau în ani ar putea corespunde unei determinări explicite a duratei contractului de credit și, prin urmare, ar putea îndeplini cerința de claritate și de concizie prevăzută de Directiva 2008/48.
- 14 Instanța de trimitere consideră de asemenea că limitele precise ale duratei unui contract de credit sunt relevante pentru consumatori nu numai din punctul de vedere al exercitării drepturilor pe durata contractului, ci și din punctul de vedere al stabilirii perioadei anterioare, în timpul și după o tranzacție comercială în legătură cu un produs în sensul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2005/29.

- 15 Instanța de trimitere stabilește o legătură între Directiva 2005/29, Directiva 2008/48 și Directiva 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii (a se vedea Hotărârea din 15 martie 2012, Pereničová și Perenič, C-453/10, EU:C:2012:144). Deși este adevărat că instanța de trimitere nu solicită interpretarea Directivei 93/13, ea nu poate exclude ca, în special în ceea ce privește cerința de a preciza clauzele contractuale, realizarea obiectivelor urmărite de Directiva 93/13 este esențială (a se vedea Hotărârea din 20 septembrie 2017, Andriuc și alții, C-186/16, EU:C:2017:703). Obiectul procedurii îl reprezintă de asemenea aprecierea dacă ipotezele folosite pentru calcularea DAE sunt adecvate și, prin urmare, instanța de trimitere intenționează să analizeze și instituirea unor practici comerciale neloiale și înșelătoare, ceea ce ridică problema dacă perioada ulterioară încheierii unei tranzacții comerciale în sensul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2005/29 corespunde unei perioade ulterioare încetării prestării de servicii, ceea ce ar putea coincide cu perioada ulterioară încetării contractului.

Cu privire la a doua întrebare:

- 16 Din modul de redactare a articolului 10 alineatul (2) din Directiva 2008/48, reiese cu claritate că directiva impune ca contractul de credit să conțină ipotezele folosite pentru calcularea DAE [litera (g)], deși același articol 10 alineatul (2) impune, de asemenea, identificarea separată a diferitelor ipoteze, cum ar fi, de exemplu, valoarea creditului [litera (d)], suma, numărul și frecvența plăților [litera (h)], costurile [litera (k)]. În acest context, se ridică problema motivului pentru care Directiva 2008/48 impune ca, pe lângă DAE însăși, toate ipotezele folosite pentru calcularea DAE să fie solicitate separat ca elemente obligatorii ale unui contract de credit.
- 17 Instanța de trimitere consideră că stabilirea ipotezelor reținute pentru calcularea DAE se impune în raport cu cerința de transparență a informațiilor privind DAE și, dacă este cazul, cu posibilitatea de a verifica exactitatea acesteia. Acest punct de vedere este susținut de cerința din introducerea articolului 10 alineatul (2) potrivit căreia ipotezele trebuie să fie prezentate „în mod clar și concis”. Instanța de trimitere consideră că consumatorul mediu nu este în măsură să identifice toate ipotezele reținute pentru calcularea DAE pe baza unui contract care are un număr mare de pagini. În cazul de față, contractul și Informațiile standard la nivel european privind creditul de consum au o lungime de 10 pagini.
- 18 Dacă diferitele elemente care alcătuiesc DAE ar fi identificate în contractul de credit drept ipoteze folosite pentru calcularea DAE, consumatorul ar dispune de o posibilitate mai bună de orientare în această privință. Acesta pare să fie cazul costurilor de administrare a unui cont de credit [articolul 10 alineatul (2) litera (k) din Directiva 2008/48], în cazul în care creditorul nu include astfel de costuri în calculul DAE, presupunând că un astfel de cost a fost liber convenit, în condițiile în care, în realitate, consumatorul nu a consimțit în mod liber la acestea, din termenii contractului nu reiese în mod clar dacă aceste costuri au fost sau nu au fost luate în considerare la calcularea DAE. Cerința desemnării unui astfel de cost

ca fiind „o ipoteză folosită pentru calcularea DAE” ar permite să se stabilească dacă creditorul a inclus un astfel de cost în calculul său.

- 19 Instanța de trimitere consideră că directiva impune nu numai definirea ipotezelor folosite pentru calcularea DAE, ci și identificarea clară și concisă a acestora. Această cerință este respectată atunci când ipotezele sunt prezentate sub forma unui rezumat, în caz contrar cerința de claritate și de concizie este posibil să nu fie respectată, întrucât formula care figurează la punctul 1 din anexa I la Directiva 2008/48 nu este simplă și, în cazul în care consumatorul ar trebui să identifice el însuși în contract diferitele ipoteze folosite pentru calcularea DAE, o astfel de construcție (formula și necesitatea de a fi identificată într-un contract lung) nu pare clară și concisă.
- 20 Instanța de trimitere consideră că Directiva 2008/48 [articolul 5 alineatul (1) litera (g), articolul 6 alineatul (1) litera (f), articolul 10 alineatul (5) litera (f), articolul 19 alineatul (5) punctul 3 din anexa III] se referă în mod repetat la ipotezele folosite pentru calcularea DAE ca la un instrument juridic, ceea ce indică validitatea ipotezelor utilizate pentru calcularea DAE și, implicit, impune, de asemenea, ca toate ipotezele folosite pentru calcularea DAE să fie prezentate în mod sintetic.

DOCUMENT DELIBERAT